

K OTÁZKÁM ZVYŠOVÁNÍ ÚLOHY VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ

Major Radomil R o p e k

V článku uvedu některé poznatky a zkušenosti s uplatňováním teoretických zásad v nových podmínkách při taktických cvičeních se vzdušnými výsadky v roce 1963.

Některé zkušenosti především z plánování u svazu mají význam i pro štáby svazků, které připravují vysazení taktických vzdušných výsadků vrtulníky.

Získané poznatky budeme dále ověřovat při cvičeních v roce 1964 a teprve po dalších kladných zkušenostech je zavedeno do praktického výcviku jednotek

Které příčiny vedly k rozvíjení teoretických zásad?

Již v předcházejících letech při plánování použití vzdušných výsadků na stupni svazu střetávali jsme se s vlivem zvýšení pohyblivosti a manévrovací schopnosti svazků. Problém přinášel s sebou otázky, do jaké míry ovlivní rychlé tempo a rozhodná činnost svazků, zejména časté změny situace použití vzdušných výsadků.

Větší dynamika, úpornost, složitě a často se měnící situace podstatně ovlivní nejen plánování vzdušných výsadků (zejména čas na jejich přípravu), ale i dosavadní staré formy práce. Bude nutné přizpůsobit je novým podmínkám nebo je nahradit účinnějšími a lépe použitelnými na základě současných požadavků.

Vzdušné výsadky mají v soudobém boji a operaci široké uplatnění. S úspěchem je však možné používat výsadky pouze v těsné součinnosti s ostatními druhy vojsk, především k tomu, aby pomáhaly čelně útočícím vojskům v dosažení stanovených cílů.

Při cvičeních jsme si ověřili, že ke splnění tohoto úkolu je nutné využívat především velké operační pohyblivosti vzdušných výsadků. Ta je dána možnostmi nenadále se objevit v určitém prostoru, prakticky v libovolném místě území nepřítele, zmocňovat se důležitých objektů, které jsou základem stability nepřátelské obrany a ničit je nebo udržet; mohou ztěžovat nepříteli manévry zálohami, zasazovat údery jeho živé síle, bojové technice a materiálně technickým prostředkům.

Výhodou je, že použití vzdušných výsadků můžeme **plánovat v několika variantách**. V současné době jsou velitelé a štáby našich vzdušných výsadků běžně schopni připravit bojovou činnost na dvě až tři varianty. Nadřazené velitelství hlubokým rozbořením konkrétní situace určí z nich tu nejvýhodnější. Zkušenosti ukázaly, že podmínky situace jsou při nejmenším stejně důležité jako bojové možnosti sil a prostředků výsadku. V žádné z variant vysazení a činnosti výsadku nemůžeme opominout prvek překvapení zvláště na směrech hlavní činnosti. Zkušenosti potvrdily stálou platnost zásady používat výsadky ke splnění těch úkolů, které nemohou řešit jiné prostředky, nebo v tom případě, kdy je mohou výsadky řešit úspěšněji.

Plán operace svazu běžně zabezpečuje splnění stanovených úkolů vysazením 4—6 taktických vzdušných výsadků v síle nejméně praporu. Z nich předpokládáme 2—4 vysazovat vrtulníky, dva a více letouny pomocí padáků. Při možnosti 2—3 variant pro jeden vzdušný výsadek, je připraveno v plánu použití vzdušných výsadků svazu 8—18 variant. Již při prvním pohledu na grafickou část plánu je zřetelné členění jednotlivých variant do hloubky území nepřítele a to i podle času, který je k dispozici pro splnění úkolu svazu. Jednotlivé varianty jsou rozděleny na první, druhý a další dny operace.

Z plánovaných až osmnácti variant můžeme v praxi uskutečnit 4—6, neboť pro ně máme zabezpečeny jednotky.

Podle našich zkušeností jsou výhodné podmínky pro splnění připravených variant průměrně v jednom až dvou případech v jednom dni. Další připravené varianty již vysazeného výsadku se uskutečnit nemohou. Teoreticky vzato, nemusí se uskutečnit ani jedna z připravených variant určitého výsadku.

Za těchto reálných podmínek jsme se zabývali zejména tím, jak řešit dané otázky bez nahodilosti. Změnou úkolů i přes pečlivé vyhodnocení jednotlivých variant vzniká často nedorozumění, které může snadno vést k tomu, že jednotky nejsou včas připraveny. Zvláště vážné by byly důsledky za bojové situace, kdy předáváme změnu úkolů vykoňavateli vzdálenému několik set kilometrů. *)

Proto v naší praxi posuzujeme stupně možné realizace (uskutečnitelnosti) variant a nejdůležitější rovnoměrně přidělujeme jednotkám ovšem za předpokladu, že připravenost jednotek je na stejné úrovni.

Varianty jednotlivému výsadku plánujeme pokud možno v jednom dni boje. To opět za předpokladu, že v tomto dni je jedna z nich výrazně reálnější.

Není-li možné určit důležitější varianty, tj. stupeň jejich možné uskutečnitelnosti je stejný, vzniká nebezpečí, že splněním jedné z nich nebude již moci být včas připravena další — stejně důležitá. V takovém případě přidělujeme jednu variantu dvěma jednotkám.

K úplnosti zbývá ještě uvést, jak v této souvislosti posuzujeme zásadu maskovaného použití vzdušných výsadků, kterého dosahujeme i shobením a vysazením série vzdušných výsadků (různých pokud jde o složení) v několika prostorech.

Tuto zásadu jsme zatím ne vždy plně docenili. Její uplatnění je možné pouze v přísném souladu s plánem operačního maskování svazu. Úlohu klamných výsadků mohou plnit nejlépe malé jednotky, pověřené úkoly podle jednotného plánu operace. Příprava jejich činnosti klade nároky zejména na činnost plánovačů vzdušných výsadků. V období, kdy mají nejvíce práce s plánováním použití výsadků, přibývají jim tak další úkoly, kterým je třeba věnovat nemenší pozornost, nemá-li námaha na ně vynaložená vyjít naprázdno.

Mám za to, že je nutné řídit se zásadou maskovaného použití a pokud to počty letectva a jednotek dovolují, vyhodnocovat tyto otázky při plánování variant v souhlase v celém komplexu plánované operace.

V roce 1960 a předcházejících letech jsme se zaměřovali na zkrácenou přípravu boje. Šlo zejména o možnost dodržovat zásadu, aby velitel a štáb vzduš-

*) Letiště dopravně výsadkového letectva jsou ve vzdálenosti 200—500 km od předního okraje.

ného výsadku si vzal z celkového času, určeného k přípravě, úměrný díl a podřízeným zabezpečil na přípravu boje co nejvíce času (Vševojsk-1-2, čl. 18).

V podobné souvislosti se setkáváme s otázkou času při plánování vzdušných výsadků na vyšších velitelstvích. Znovu jde o šetření času podřízených a o úvahy, kolik musíme zabezpečit času k přípravě, zejména veliteli a štábu k projednání otázek **operační součinnosti**.

V současných podmínkách je obtížné povolávat k sobě v přípravném období velitele vzdušného padákového výsadku z hloubky několika set km a tak mu vzít většinu jeho času na přesun k nadřízenému štábu a zpět. Nemůžeme vždy zabezpečit optimální podmínky letecké přepravy, aniž bychom ji do značné míry nemuseli doplňovat přesuny automobilem. Vzdušná přeprava při tom sama o sobě není tak spolehlivá, jak bychom právě v období přípravy potřebovali. Meteorologické podmínky často způsobí odklad cesty nebo ji znemožní a to jsou v praxi nenahraditelné časové ztráty.

Jak by se taková okolnost projevila kupříkladu při změně úkolu, kdy je čas na přípravu vždy silně omezen? Kde nalézáme řešení této situace?

Jednak lze zvýšit pružnost velení tím, že vzdušnému výsadku určujeme výchozí prostor co nejbližší nadřízenému velitelství. Jiná možnost v naší praxi již používaná, je zplánovat na nadřízeném štábu úplné použití vzdušného výsadku, nebo jeho podstatnou část a údaje doručit výsadku stejně jako svazkům a druhům vojsk. Týká se to i dohovoru součinnosti, který za takových podmínek je zpracován nadřízeným štábem formou nařízení součinnostních údajů do všech podrobností. Vzniká tím ovšem situace, kdy nadřízené velitelství více než v jiných případech ovlivňuje rozhodnutí velitele vzdušného výsadku. Klady tohoto způsobu práce však převažují záporné stránky.

Způsob práce je zásadně podmíněn odborníky pracujícími u nadřízeného velitelství. Na základě našich zkušeností mohu k němu ještě uvést, že by neměl být jediným způsobem řešení v současných podmínkách, poněvadž při plánování více výsadků ve stejnou dobu by plánovač neuspěl. Při použití větších výsadků se situace ještě více komplikuje a pak by bylo nutné zabezpečit takový počet plánovačů (dobře obeznámených s problematikou vzdušných výsadků), který by mohl úkol včas splnit. V některých případech bude výhodné vytvořit ke splnění uvedených úkolů dočasný štáb při velitelství svazu. Po získání dalších kladných zkušeností by bylo na místě obdobně zpracovat i otázky součinnosti s dopravně výsadkovým letectvem.

Obou zmíněných problémů a to jak změny variant, tak i času v přípravě se úzce dotýkají **změny doby vysazení „ČV“**. Podle našich zkušeností nemůžeme předem přesně určit dobu vysazení, protože se bude upřesňovat postupně podle celkového vývinu situace.

Jednotky vzdušného výsadku musíme před vysazením co nejvíce šetřit, neubírat jim zbytečně síly tím, že je necháme čekat po dlouhou dobu ustrojené pro seskok. Každý jednotlivec je nejen pevně sešněrován v padákovém postroji, ale nese na sobě váhu několika desítek kilogramů výstroje a výzbroje. Tak kupř. celková váha, kterou má na sobě výsadkář ustrojený pro seskok se pohybuje od 41,5 kg samopalníka po 53,5 kg spojaře.

Při dobrém spojení a znalostech výsadkové problematiky můžeme řídit jednotky vzdušného výsadku, aby včas podvěsily materiál, ustrojily se pro seskok

a nasedly do letounů a při tom zbytečně neprodlévaly na letišti. To potvrzuje řada cvičení.

K účelnému řízení vzdušného výsadku při přibližování k odletovému letišti a přípravě pro seskok je výhodné stanovit smluvená hesla.

Předpis Vys-1-1 čl. 61 uvádí, že pohotovost vzdušného výsadku k vysazení se stanoví, jakmile jsou dokončeny přípravy vojsk k plnění bojových úkolů v týlu nepřítele a po jejich soustředění ve vyčkávacích prostorech.

Podle tohoto ustanovení se vžil u našich výsadkových jednotek výklad pohotovosti k vysazení s úplnou přípravou ve vyčkávacích prostorech.

Vyčkávací prostor může být od odletového letiště dosti vzdálen. Při přibližování padákového výsadku k odletovému letišti rozeznáváme z důvodů co nejmenší zranitelnosti rozdíl ve strojení do padáků a přípravě pro seskok. V případech kratší vzdálenosti od letiště se vojáci strojí ve vyčkávacím prostoru, je-li více vzdálen, volíme pro strojení výchozí položení poblíž letiště.

Smluvená hesla, kterými lze řídit přibližování k odletovému letišti a přípravu pro seskok, mohou mít tedy význam postupného upřesňování pohotovosti k vysazení.

Podle mého názoru mohou mít tento obsah:

- vzdušný výsadek skončil plánování a materiální přípravu k vysazení a je soustředěn ve vyčkávacím prostoru,

- materiál je podvěšen pod letouny, které jsou na odletovém letišti. Jednotky výsadku v blízkosti letiště, příprava ke strojení skončena,

- výsadkáři sedí ustrojeni v letunech, osádky na svých místech.

Řízení jednotek těmito stupni pohotovosti nám pomáhá dodržet čas startu dopravně výsadkového letectva. Taktický vzdušný výsadek bojuje v týlu nepřítele jen několik hodin a časová ztráta v přípravě odletu může velmi znesnadnit plnění úkolu. To si můžeme blíže osvětlit na příkladu vysazení s cílem získat předmostí, kdy chceme podle zámyslu sladit vysazení s následujícím příchodem PO svazků. Přesné vysazení je důležité i v jiných případech, zejména však v boji proti ZHN.

*

Zvýšení úlohy vzdušných výsadků se projevilo u nás celou řadou závažných opatření až po výstavbu nových jednotek. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že je nutné dále zvyšovat jejich bojeschopnost.

Hlavní pozornost musíme věnovat vyřešení rozporů, projevujících se mimo jiné v tom, že:

- na jedné straně vystupuje do popředí požadavek pohyblivých forem boje a na straně druhé jednotky vzdušných výsadků postrádají k takovému boji základní prostředky,

- základním způsobem boje i vzdušných výsadků je útočný boj. To platí i pro jejich další činnost, např. proti přibližujícímu se nepříteli. Nedostatek potřebné techniky je v takovém případě stejně citelný.

Zkušenosti potvrzují, že vzdušné výsadky jsou perspektivní složkou boje. Jejich perspektivnost je zejména ve vlastnosti, kterou mají jen nejmodernější prostředky.